

„ЗАСТАВА“ излази два пута у недељу, четвртом и петом недељом.
Цена је на годину 10 фор., на по године 5 фор., на четврт године 2 фор. 50 новч. а. вр. за Аустрију, а за Србију на годину 100 гроша, на по год. 50, а на четврт године 25 гроша.

ЗАСТАВА.

Оглас се рачунају по чини врсти, које из гармонички заузимају, и за сваку врсту плаћа се за први пут 6, за сваки даљи пут 4 новч. Осим тога за један век по 30 новч. Доноси се малу хрестиништу а предлата администрацији „ЗАСТАВЕ“ обоје у Пешти, Grimbaum - Gasse Nr. 23.

БРОЈ 36.

У Пешти, у недељу 12. јунија 1866.

ГОДИНА I.

Пешта, 11. јунија.

Италија даје одјека ратном гласу Немачке! Прејуче је стигла у Беч званична италијанска објава рата. „Аустријска царевина (вели се међу осталим, у тој објави) од векова је главни узрок цепању, робовању и свакојакој погубији Италије. Данас је народ на своје ноге стао; Аустрија га не признаје, почем не престaje угњетавати нашу најплеменитију област, и прави од исте велики табор, да би нашом обстанку грозвила. Савети сила били су залудни. Италија сва листом устала, и краљ, чувар и бранилац земље, оглашује рат царевини која непријатељски спрема Италије дише.“ Та објава рата писана је 8. јунија, на тог дана изишла су и краљева два прогласа, један на Италијане, а други на народну гарду. У првом прогласу краљ каже, да се лаћа мача „за одбрану слободе, чести и имена Италије, за право народа“, на наставља: „рабност војске, сарадња добровољаца, слога и мудрост народа да помоћ Француске, савезника нашег, учинили су да добијемо скоро подпуну независност и слободу Италије. — Само је једна од најплеменитијих италијанских области остала у власти Аустрије, упркос жељи и јуначком одбору народа.“ Затим се разлиже како се чекало на згодну прилику за довршење народне независности ослобођењем Мјетакана, и пошто се доказало да се дуже нема чекати, закључује се овако: „Италијани! Ви можете имати поуздања у вашу снагу, почем са поносом на вашу рабру војску и јаку морску силу гледате, али ви можете уздати се у светињу права вашег, које ће извесној силом победити. — Нас ће подпомагати и суд јавног мишљења и симпатије Европе, која зна да ће независна и на своје огњишту осигурана Италија бити једство обштег мира и рада. — Италијани! ја предајем владу државе принцу Каринијану, а узимам мач Гонта, Пастренга, Падестра и св. Мартина. Ја осећам да ћу на гробу мога племенитог оца испунити задану веру. Хоћу још једном да будем прав војник за италијанску независност.“ У прогласу на народну гарду краљ напомиње, како хоће да се наново бори за слободу и независност Италије, и вели: „докле се војске буду бориле за права народна противу претеће и изазивајуће Аустрије, ви ћете чувати ред у народу, да би се темелна народна слобода на поштовању закона. Народ који се својом вољом подигао, нека се редом и грађанским оружјем неповређен сачува. Вама остављам да чувате јавни ред; а ја идем куд ме Италија зове.“

Италија може сваки час започети рат који је објавила. Из Тријента већ јављају, да су добровољци Гарибалдови почели упадати у Тиролску. Но мисли се, да ће Италија поглавито с мора на Аустрију ударити, почем је ова на мору много слабија од прве. Што чини италијанску флоту претежнијом од аустријске, то су нарочито лађе оклопнице; докле Аустрија нема више него 5 готових фрегата, Италија их има 16. А и у свему осталом, веле, италијанска је флота боље спређена и јача је него аустријска.

Пруски зван. лист донео је ратни проглас краљев којим се баца кривица на савезничку скупштину и Аустрију за данашње крвно непријатељство међу Немцима. По пруском прогласу, савезничка скупштина у Франкфурту представљала је за ову половину века не јединство него раздирање и неслогу Немачке; она је одавно изгубила поверење народа и била је странцу огледалом немачке слабости и немоћи. У последње време иста скупштина буну сву Немачку противу једног члана савеза, који је предложио, да се сазове велики немачки сабор, и тиме учинио први корак за одговарање народном гласу. Потом се доказује, у пруском прогласу, да „за рат противу Прусије, што је допет Аустријом, не може се наћи никакве подпоре, као ни основа, па ни изговора у уставу савезничком. Закључењем рата противу Прусије, скупштина у Франкфурту раздерала је тај устав; сад остаје као једини темељ за скупштину живо јединство народа. Народ и владе дужни су да нађу крепка израза томе темељу. Уз то Прусија има да брани и своју независност, којој се из Франкфурта угрозило. Најпосле пруски проглас вели: „народ је сав готов, да се бори за развратак Немачке, развратак народни, коме је до сад интерес засебности на путу стајао. Пошто је стари савез раскинут, Пру-

сија је предложила нов уговор о прослој узajмној подпори и обштем учешћу у народној радњи. Тај предлог одбачен је. Прусија не може одсад на својим границама трпети непријатеље или сумњиве пријатеље. Војска пруска неће као непријатељ народина, са нијим представницима Прусија нада се, да решава на народној скупштини будућност Немачке. Нека народ немачки има на уму ту узвишену цел, па нека се приближи са поверењем Прусији, да би је подпомогао у послу за осигурање развратак целе немачке отаџбине.“

С друге стране јавља се, да и скупштина у Франкфурту спрема на цело немачки народ проглас, у коме ће се изјавити, да рат, што је изазван пруском владом, није управљен противу народа пруског, с тога ће се овај позвати, да се придружи осталим Немцима, те да сви заједно раде за обшту отаџбину. Још ће се у истом прогласу дати уверење немачком народу, да ће рат најпосле припомаћи делу јединства, што се има извршити једним великим сабором, који би се најбрже сазвао.

Нечује се још, да је било праве битке између Пруса, који заузеше Хановеранску, К. Хесенску и Саксонску и противне аустр.-нем војске. Говори се само о незнатном сукобу Пруса са Хесенцима код Фридберга, између Франкфурта и Гисена; ту је једна регимента под њих сасвим разбијена. Што Пруси досад нису наишли на озбиљнији одпор, то се приписује нешто неспремности, а нешто војеном плану њихових противника. На скупштини у Франкфурту искало се две недеље, па да се аустријска и немачка војска спрема за савезничку борбу противу Пруса. Између Франкфурта и Дармштата има да се скупи 30 до 40 хиља савезничке војске, састављене од Аустријанаца, Виртембержана, Бавараца, Насаваца и Хесенаца. Та војска једва да је и данас још скупљена. А требаће ваљда још који дан и докле се спреме као што треба војске: баварска, саксонска и аустријска, које су опредељене да заједно гоне Прусе из Саксонске. Међу тим вели се, да је у самој плану бечком, да пруска посуда у Немачкој потраје који дан, те да се Немци још жешће огорче на Прусе. Уз то, као да би било још и овога рачуна: да се остави Прусима да заузму дужу линију, него што бранити могу, те ће онда бити лакше доскочити им. Тако већ ова линија, коју су Пруси заузели, од краја Шлезиије па до зидова Франкфурта, износи скоро 150 миља; да толику линију одрже, треба им 600 хиљада војника; иначе, збијеној аустријско-немачкој војсци ништа лакше, него разбити расуте силе Прусије.

Други опет доказују, да су Пруси брзим упадом у немачке области уграбили тачке по њих најважније, и добијају времена да ослабе савезничку енергију мањих немачких држава.

У прошлом броју напоменули смо, како се сматра да су Пруси брзим заузећем Дрездена добили једну од најважнијих тачака у Саксонској; а сад се додаје, да и у Хауверанској и у К. Хесенској врло згодан положај имају. На северу, веле се, сачували су њихов положај на Харбургу (на левој обали Лабе, на путу од Хамбурга); — на истоку они држе Лабу од Торгауа и Мајсона; — на западу они се наслањају на линију Везера. Ако nebude силнијег одпора њиховом укупном покрету на Мајни: пашће им у руке мрежа гвоздених путова на северу немачког савеза. Што се тиче добитка у времену, Прусија је доспела да углавни савез са Мекленбуршком, услед чега је војска ове посела полабске војводине, а сва пруска војска из тих војводине слегла се на север Хановеранске и југоисток К. Хесенске, и овде не да се хановеранска војска сједини са оном савезничком војском, за коју рекосмо напред, да се скупља између Франкфурта и Дармштата. Даље се чује, да је в. војвођина Баденска одрекла у Франкфурту своје учешће у ратном спремању противу Прусије. В. војвођина Олденбург и војвођина Анхалт, иступили су из немачког савеза у Франкфурту представљеног; па се очекује, да и војвођине Тиринга то исто учине: тако да Аустрији неће остати у северној Немачкој других савезника, него Саксонска, Хановеранска, Насауска и две Хесенске, чије су војене силе већ пресечене или поцепане; а у јужној Немачкој остају са Аустријом само Баварска и Виртембершка.

Пруси су, као што се из Беча јавља, јуче на ноћ код Одерберга у аустријску област упали. Пронеси се глас, да руска војска у Пољској маневрише на корист Аустрији. Усредсређена у Дублини, та војска узела пут Краковској. Неки приписују Русији намеру да припомогне Аустрији заузети пруску Шлезиију. С друге стране потврђује се, да је петроградска влада, одговарајући на писмо цара Наполеона, изјавила, да ће она у свему владати се као и француска влада, да се као и ова неће мешати у рат, али ће као и ова бити на опрезу. Нађе ли Француска да јој треба што предузети, одма ће и Русија ступити на поље рада.

Инглеска влада, уверавају из Лондона, спрема један распис својим представницима на страни, у коме ће разложити, како ће се у она владати у данашњем стању Европе. Казаће се у истом распису, да ће Инглеска избегавати рат, и остаће на миру, докле се неби дирнуло у њене стварне интересе. Она сматра да нема никака непосредна интереса у рату који данас Европу потреса; једино што би Инглеску у рат умешати могло, било би источно питање, ако би се ово покренуло. Мисли се, да ће се о томе питању у споменутом распису нарочито говорити. То се тако уверава о садашњој влади инглеској. Међутим, та влада претрпела је ових дана у парламенту неки удар, којим се њен обстанак у питање доводи. А наиме: на предлог једног члана усвоио је парламент већином гласова неку измену у министарском предлогу закона о избору чланова за парламент. Та измена така је, да су министри пре готови повући натраг цело њихов предлог, и одеступити од власти, него је примити. Они су о томе известили краљицу, и сад се очекује да се или министри промену или парламент распусти. Са променом министра наравно да би се променила и спољашња политика Инглеске, те и онај распис што напред споменусмо неби се разаслао. Скоро је обште уверење, да промена министарства у Инглеској у ово време ако неби одмогла неби припомогла слободи источно Европе.

РУСИЈА И СРБИЈА, БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА.

Један поглед на карту европске Турске показује, да Србија, Босна, Херцеговина и Црна Гора сачињавају географичну целину, и да су ове земље самој природом опредељене, да једну државу сачињавају. Што географија показује, то историја потврђује. Историја нам двоје сведочи: прво, да су ове земље онда самосталне, слободне и срећне биле, кад су заједно или у свези биле, а друго, да се пропаст њихова одпочиње од времена, кад су се разстајати и делити почеле. Доба је заједнице трајало до смрти Душанове; доба деобе и пропасти настало је по његовој смрти. Истина да и у првом добу није заједница непрекидна била, истина да је та заједница, нарочито међу Србијом и Босном неједнака, час већа, час мања бивала, али су те промене бивале у духу и по начину оног времена, и у главном је у народности и вери духовна заједница остајала, која је ове земље зближавала, и опет спајала.

Да покупимо у том обзиру главније моменте историје.

Срби су од поселења свог заузели ове земље. Порфирог не споминући србске и хрватске земље, све горечерене под разним именима међу србске земље броји. Нарочито и земљу међу Савом, Дрином, Неретвом и Врбасом, илити Босну спомиње он међу србске земље, као део Србије. Од год. 1120 постаје Босна бановином, и вел. жупан рашки Бела Урош даје Бели II. уг. краљу као мизаз уз кћер своју Јелену. Од то доба па до год. 1170. признаваше банови босански врх. власт уг. краљева. Кулин бан (1170—1204.) врати се опет под врх. власт Немање. Нинослав, велики бан босански ишао је за самосталношћу међу Србијом и Угарском, и Бела IV. надвлада га, и Стефана Котромана Угрин за бана босанског постави (1245). Год. 1286. добије срб. краљ. Милутин Босну у мизаз саженом Јелисаветом, кћери уг. краља Стефана V. Год. 1318, отме Младен Шубић Бребарски Босну од Милутина, но у то доба Босна већ на више делова по-

целана беше, од који један део Милутину преостане. Карло Роберт, уг. краљ. збаци 1322. Младена, и постави за бана босанског Стефана Котромановића, који тежељ краљевству босанском положи. Овоме Душан већи део Босне преотме. Год. 1363 постане Твртко синовац Стефанов, бан, а доцније (1335) краљ босански, кога наши летописи за унука срб. краља Драгутина од кћери му Јелисавете држе. Он је и сам одводи своје поколење од србски краљева, окрунио се у Милешеву, и још за живота цара Лазара називао се: краљ Србима, Босни и приморју. После њега (1391) краљеваше Стефан Дабича, а по том у исто доба Остоја Христић, Стефан Остојић Христић, и Твртко II.; после Твртка II. Тома Остојић Христић, који се први пани у наручја бацио, и син му Стефан Томашевић, који је сасвим покатоличко се, по тому није од папе и кат. сила помоћи прибавило, и Турци год. 1463. освојивши Босну; заробе га, и погубе. Да је први краљ босански, Твртко први, са последњим царем србским Лазаром на Косову војевао, да су Србија и Босна бар здружене, ако не саједињене остале, можда би историја србска другим током пошла.

Сви ови босански краљеви, па и сам последњи краљ називаше се краљеви Србима, Босни, приморју, и т. д. и писаше ћирилицом.

Историја Хула; потоље Херцеговине у главној је иста. Под Немањом била је са Србијом склопчана, но од како је на његовог сина Вукана, као ужитак прешла; ишла је из руке у руку, но све под врх. власти срб. краљева. Око год. 1254. призна жуван Радослав врх. власт уг. краља. Стеф. Котромановић владао је и над Босном и над Херцеговином, но Душан му, као што већи део Босне; тако и Херцеговину преотме. После косовске битке била је Херцеговина час с Босном, час под Стефаном Косачом одвојена, док и она није 1482. год. под Турке пала, и сама Црна Гора, која је као колеска србски краљева до Косова Поља са Србијом сајужена била, до данас слободна преостала.

Босна је у историји нашој особиту улогу играла. Међу Србијом и Хрватском, а по том међу Србијом и Угарском, међу земљама источне и западне вере, она је била точка, где су се ови разни народни и вероисповедни интереси сусретали, сутицали и сукобљавали, и она је била бојиште ове, час јавне, час тајне борбе између истока и запада. За чудо је, да србски краљеви нису толико ишли за тим, да Босну сасвим и постојано са Србијом уједине, него су више на југ и исток нагињали, и грчке и бугарске земље освајали а свој рођени народ у Босни напуштали, да се сам са елементима запада бори; и сам Душан није се довољно трудио, да Босну тежије са Србијом склопчи. Ово је истина имало ту корист, да је Србија Босном заклоњена била, да није са западом и католицизмом у непосредни судар дошла, и да је по том на друге стране одрешеније радити могла — али је ова корист била привидна и привремена, и Косово је показало, колико би боље било, да су наши славнији владатељи за тим ишли били, да цео свој народ србски уједине, место што су туђе земље и народе освајали.

Као што је један од главних узрока пропасти србске био, што Србија и Босна нису уједињене биле, што држава србска није сав србски народ обимала, тако србски народ нећени дији главе, док год Србија и Босна с Херцеговином не буду заједно, и Босна ће и у будуће бити пресудна за ток историје и будућности наше. С Босном је склопчана и судбина Херцеговине; ко буде Босну имао, имаће и Херцеговину; то посведочава и ток прошле историје, то показује и географични положај ове земље, и њов излаз на јадранско море. Без Херцеговине немају србске земље овог изласка на море, а без тога су радиности и трговини жиле подсечене. Рецимо једном речју: ко буде имао Босну и Херцеговину, онај ће овладати свима србским земљама у данашњој Турској, а чрез то главну улогу на тракском полуострву играти. Не припадну ли Босна и Херцеговина Србији, но дође ли Босна и Херцеговина у туђе руке — онда је крај србској историји. Не дође ли Србија одма у исте руке, она ће на скоро у те руке пасти. Србске земље: Црна Гора, стара и нова Србија биле би око отуђене Босне и Херцеговине као полуобруч обвијене, који би на први потрес пукао.

Међу тим нека се и Мађари не радују, што би Босна и Херцеговина под Аустрију дошла. Све да је Угарска имала какво историјско право на Босну и Херцеговину, као што није; све кад би то право и вредило после 400 година, за које време Угарска није ништа за ослобођење оног народа учинила, и кад би то право важило у данашњем веку народности, и по томе све кад би Аустрија сајединила те земље с Угарском, што сумњати морамо — ипак би абсолизам добио јаку подлогу, да устав угарски и угарску слободу из темеља покрене; и самим најуставнијим путем угарски би елемент на сабору поплаван и задављен био.

Нека се и Хрвати не радују, што би ји Беч са Босном и Херцеговином склопчио. Прво је питање, били Беч те земље са Загребом склопчио, кад хрватска круна на те земље — осим дела до реке Врбаса — никаквог историјског права није имала, и кад би Аустрија још с већим правом, него код Далмације могла рећи, да је новом титулом, новим правом, или новом

силом до ти земаља дошла. Друго би онај народ лако у интерес Беча увучен био, да за себе „круновину“ и саставни део „државног савета“ сачињава, и могла би последица бити, да и провинцијализована краина с оном круном спојена буде.

А што се самог нашег народа у Босни и Херцеговини тиче, тај би немачким и другим колонијама, и заразом наше цивилизације и финансије кемично разтопљен био. Место жељезни окова, који од своје рђе скоро сами попуцати морају, допао би народ наш окова туђега, немачкога духа, и туђи капитали опасали би га локим цивилизованог пауперизма. (сиромаштва), спрам кога је сиротовање без цивилизирани погреша и терета цвеће и ковиље. Па мисле ли Хрвати, да ће онда с таким народом мисију југославенства, или велико Хрватства свог постићи моћи? Мисле ли, да кад би и биле те земље са Загребом склопчане, да би народ србски ако свестан буде, Хрватству, а ако несвестан уставу и уставности служити могао? Босна у руци Беча била би шесто пер, којим би аустријска минарва југославенству главу разбила, не да као из главе Јупитерове готова мисао јужног славенства изиђе, но да нам ту мисао за навек из главе избије. Херцеговина са Мостаром — била мост, преко кога би Немачка у срце србски земаља прелазила.

Има ли кога, који таку будућност — таки изглед на будућност своме народу ма које — ма и турске вере у Босни и Херцеговини жељи?

Прећинемо на одношај Србије и Русије у овом питању.

У Пешти, 11. јунија. Овде се јако разнеда вест, да ће се сабор угарски до краја септембра одгодити. На ту вест примећује „Хон“ у данашњем броју ово: „Ако би се та вест обистинила, онда ће се решење уставног питања, у коме је иницијатива угарском сабору дата, на неизвесно време одгодити, по свој прилици до времена после рата, где ће саветовања под упливом сасвим нове ситуације опет наставити течај свој. Ми са своје стране неразумемо, какав може влада интерес имати, да сабор прекида, који у садашњем времену Угарску званично и законито заступа, и који је осим тога иза других предходних послова већ у комисијама почео мериторно расправљати о битним питањима. Само он и ће се радovati вести о одгођењу сабора, који се при свем том што је септембарски манифест изишао, ипак надају каквом новоме обрту и у потаји очекују, да ће напоследку опет реч силе то питање решити, и то у атар германизације и централизације, са контумацирањем Угарске и конфисковањем њених права. У обите би влада врло незгодан суд о себи изазвала, кад би са одгођењем сабора издала се, да она решење уставног питања зависним чини од ратни евентуалности. Њени би противници одма казали, да она неће да испуни жеље народа, да неби морала у случају победе кајати се рад у хитрених конце сија.“ Тешко да ће тај Хон излив сачувати сабор од судбине, која му се прориче. То се даде од прилике судити и по одговору царевом депутацији сабора трој краљевине, што га није саопштавамо. — Канцелар Мајлат бивши ово дана у Пешти разговарао се са Деаком преко два сата. Предмет је био одгођење сабора. Кажу да је канцелар питао Деака, били могао за добро понашање сабора у сваком околностима гарантована, које јамчење Деак није могао на себе примити. У Вандереру од јуче има допис из Пеште, који ову ствар обширније разлаже, и из свега се види, да и сам Деак неби био противу одгођења сабора.

— Из Загреба је отишла депутација у Беч, да моли Његово Велич. да што пре сазове сабор троједне краљевине, како би се овоме могло реферовати о делању регијал. депутације и како би могао довршити послове, што их је започео. Депутацију је ту предводио подпредседник сабора др. Шухај, а беху у њој гг. вел. жупан Знајић, др. Рачки, Мразовић. Та је депутација имала аудијенцију јуче 10. јунија и Његово Велич. је, као што се јавља, одговорило, да ће се сабор трој краљевине тек онда сазвати, кад околности допусте.

— Србски заступници држали су последњи дана три седнице, у којима је изправљени предлог о народностима последњу ревизију прешао. Трећа седница 8. јун трајала је од 4—10 по сати. Предлог на мађарски језик преведен, решетан са свију страна, и сад је с неким поправкама у садржају и изражају коначно примљен. Сад има 27 §§. Кад смо оно прву промену саопштили, онда је било све онако по оној промени примљено, и само је реч била, да се саветовање о гаранцијама одложи, док се сви заступници не поврате. Но како никад није једнаки и исти број у састанцима изкупљен био, почне се сад, кад се у исти ма већи број изкупио, саветовање о целом предлогу с нова. 1. § где се захтева признање, да у Угарској има више тамо означених народа, увек је давао повода другим расправама, па тако и сад, и најпосле је тај §. пропао. Држе, да кад политично само један народ бити може, не би имало смисла, тражити признање, да има више народа. Но ако је политично народ један онда политично ни народности неби могло више бити, као

што Мађари у њовим предлогу од 1864. год. и не признају више народности на политичном пољу, него народности спомињу само, где је о просвети реч; на политичном пољу пак признају само индивидуа, до који производења политична важност народности, или боље рећи језика стоји. Друго је онај народ, о ком се у држави као о једном фактору законодавне власти према круни говори, а друго су народи, о којима као о извору или субјекту права народности говоримо, и који се као такви у државама где више народа има без противуречија са политичним јединством свију грађана признати могу и морају, јер као што нема права личности без признања лица, тако ни права народности без признања народа.

Сад можемо рећи, да су које од пре, које у последњим састанцима сви заступници србски учествовали осим Милутиновића. У последњој седници бијаху Чарнојевић, Михајловић, Брановачки, Дамаски, Ал. Николић, Димитријевић, Милетић, Стратимировић, Трифунац и Манојловић већ су се пре изјаснили.

Саопштићемо и овај поправљени предлог.

Романи су јуче довршили своју последњу ревизију, и узели су и наш предлог на прочитање у својој конференцији. Сад ће следовати заједничко саветовање, не би ли се из два један предлог направити и сабору поднети могао. Романи су у свом предлогу примили идеју пародног конгреса, али не политичног, као што је наш конгрес 1861. год. закључио, који се из представника свију грађана у известној области састоји, не ни просветно-црквени, или просветно-школски, кои ће особито искати, него конгрес, који би се из представника сами Романа, и то без разлике станована из свију земаља уг. круне, и без разлике верозакона састајао; али као што је тежко таквом политичнонародном конгресу, који се на политичном органу, на политичним окрузима не оснива, политичнонародног делокруга наћи, тако га ни Романи одредили нису. За оваки конгрес било је код њи 10 а против 8 гласова; међу последњима су Мочоњије, Бабеш, Влад, и др. Мању; међу првима Ходоши и други.

Прејуче је пододбор за народности, који се у пређашњој једној седници за мађ. предлог од г. 1861. као основу изразио, започео саветовања своја од §. до §. и дошло се до 4. §. Сент-Киралију, Жединију, Маркошу (жалостном Русину) и оно је много, што је тамо предложено; а и Керкапољи, известитељ одбора, тога је гледишта. У пододбору и одбору нећемо ништа успети, и ништа нам неће остати, него да и ми и Романи сабору најпре предади меморандум са осветљењем нашег предлога, и са критиком одборског, кад овај готов буде, ако, као што је предвидити, и ту неуспешно, свечани протест предамо, да изразимо, да нисмо извољени, и да одговорност за последице на Мађаре и сад свепогуђег Деака бацамо.

— Г. Брановачки и г. Марко Поповић предади су јуче адресу г. тавернику.

ДОПИСИ.

У 31. броју „Застава“ јуче добродошли „неколико речи“ „Зоре“ и нема тих првију србских, која се нису одзвала са „живила омладина наша“, кад их је Србин прочитао.

Ништа на свету није тако племенито, као што је племенито чувати, неговати, бранити, бринути се, старати се и заузимати се својски за род свој онда, кад је роду до тога одвећ јако стало, и кад кукаван, без помоћи да упадне у ров. И где год добре воље има те, и живе и свеже, што већма и већма раширене и распростањене, тим известнија је надежда, да ће опали опоравити се и на нзге дигнути горе, а ве треба да има свуде; јер као што смо дужни свом снагом да се заузимамо за обетанак породице наше домаће, у тој и не у мањој мери дужни смо и за народ наш да се заузимамо; оно је мања а ово је већа породица наша.

Наш народ — добар наш народ губи се; опада и пропада с дана на дан све већма и већма на све стране и морално и материјално. Он несме остављен бити на странпутици тој, јер данас сутра она ће га одвести тамо, где буднија свест хтела буде дати пута и њему и свакоме таквом. Са везанима рукама мора ће бегати, нестати, изнемавати, као што бежи и нестаје помрчина од светлости. Не смемо дакле чекати. Прибрати нам ваља силе за времена, а прикупљене силе у челичној слози, допринеће толико, колико је нужно, да нам испадне поспешан крај.

Црква, школа и журналистика, то су лекари, који ће моћи извидати болника; конзилиум треба да држе то троје, па један и други и трећи ватају болника за бијању жилу, па савестно и својски рецепте нека један пише, један мелеме прави, а један нека сила болнику кашиком у уста; конзилиум нека држе то троје, што пре, јер је болник јако изгубио снагу.

Ја сам позвао више њи, гг. свештеника и сабраће на то, да сједињеним силама зауземо се и споразумемо и својски и братски за боље рода, јер поједине силе нејацке су за огромно дело то. И радостну вест могу казати пред обрвом јавности, да се у свакоме одзиву изразила највећа готовост.

Свештенство имаће снагу своју развијати по програму следећем:

1. Она г. свештеници, која су готова да уједине силе на помагање уднога стања моралног и материјалног по народу нашем, имају образовати једно тело, које ће се звати венац; поједици члан зваће се избран.

2. Избран може бити само Србин, источ. прав. душепопелитељ.

3. Венац има ограничити се на 12 изабраних, у који доћи имају први позвани и први пријављени.

4. Сувишни изабрани имају упутити се, да за себе праве венац други.

5. Задаћа венца јесте а. састављање душепопелитељских слова, и б., енергична кореспонденција о томе, како да се тамане зли и убитачни обичаји по народу нашем и глупа сујевјерија његова; и да се откривају и лече узроци опадања његовог и моралног и материјалног.

6. Сваки избран има да зготови за дан на њега падајући слово, и свима изабранима на 15 дана пре одређенога дана саопштити га.

7. Слово има зготовљено да буде на просто србскоме језику, и служи ће на то, да сваки избран поучи народ с њим са амбона недељом и празником.

8. Слова могу бити нови умотвори, а могу бити и преводи страних изредних толковатеља морала; прва имају што дубље да засецају у живот народа нашег и откривају му пороке, с упућивањем како их лечити ваља; а друга слова — преводи — имају канонима, правилама и традицијама наше правосл. цркве сасвим сходна бити.

9. Саопштена слова остају својина зготовитеља и саопштитеља, и не могу се на другу какву окром овде у тој 8. назачене цели без сазволења његовог употребити.

10. Узајмне договарању задатка венца гичајућем се има сваки избран с највећом готовошћу услужност своју да указује.

11. У узајмну кореспонденцију венца спада у формалноме смислу свако писмо, које један избран на проче избране једнога венца управи, и у материјалном, ван оног, 7. точ. 5. изложеног, преиначење и укидање једне или друге тачке програма овог и допуњење његово; даље саветовање о периодичноме састанку изабраних и о саобраштају венца ово ширем.

12. Акт узајмне кореспонденције има се од најближег изабраног путем ц. кр. поште званично раширати и црквеним печатом запечаћивати.

13. Узајмна кореспонденција има ће се усредочавати у лицу најстаријега изабраног свакога венца.

14. У главно старање изабраних спадајућа има, да ни једно место у круновини овој где Срба има без изабраног не буде, како би се подједнаким корацима сва страну злу доскакало и искоренивало се.

Црква ће имати дакле по овоме програму да чини своје и свештно и својски и енергично: сад је ред на журналистику; а она ће имати задатак да заједно с узајмном кореспонденцијом горњег програма води школу, да и она у давању груди нејаккоме роду не грушавином чемером и отровом већ здравим млеком рани и негује га, те да сисавац на корист и дик и понос пограти роду.

У Срб. Итебеју 2. јунија.

Паја Јанковић,
пар. администр.

П. Београд 1. Јунија. Све живо се амо чули рачуница о Босни и Херцеговини, што их ових дана загребачки „Позор“ донесе. Ми смо подпуно уверени, да такве комбинације, које би смерале, да се даде Аустрији, у накнаду Млетака, наша Босна и Херцеговина, нити ће икад наћи одзива, нити могу последице тога по народ и државу пробитачне бити. Знамо ми и то, по околностима и по суштини, какви су у Босни католици, и на што су им језуите, који тамо како и скакавци крстаре; заман труд „Позору“, пак све да је још толико и таквих ревнитеља, колико их има и какви је „Позор“. Провиђење нас је сачувало, те неће бити као што мисли „Позор“ и његови пошљедоватељи, други су изгледи у нас и око нас, које већ увелико свако познаје, те неће се иначе, јер се и не може. Од више Бошњака чуо сам овде пре неки дан, како они о томе суде, веле: „Неће се нама на ино браће, ван с вама па што Бог да.“ — „Та лијепо би“, рече други „било, да нас ма и тај Шабо, или итко ослободи, али каква вајда са зла на горе; не, тамо не!“ — Па нека „Позор“ и пошљедоватељи добро увиде, куда нам ваља бродити; руку на срце, пак разумно употребимо околности, кад је време за које се толико векова спремамо, одсудно и блиско; а не тежити тако куда не приличи. Паметном не треба зборити много, што и сам увидити може, а луду неће ни све молитве, на биле и фратарске, помоћи. Толико нека је само речено, да је то био код „Позора“ као и код „Пешти Наплова“ рачун без крчмара. А браћи босанског велимо само ово.

Босно, Босно, шта л' ти братац спрема?

Ал' небој се то се само снева,

Босно, Босно, и овде с' не дрема —

Крвни плант, па будућност спрема.

Овамо је код нас дошао румунски државник, подпредсед. скупштине у Букурешту, Братијано, са једним пратиоцем. Важни су послови наступили опет између Београда и Букурешта, свега стара утврђује се све више и боље. Дао Бог да напредно и за народ од ползе буде.

Глас нас је врло изненадио, да руска војска иде према Аустрије у Босну, до сто хиљада момака, па ако се то обистини, што врло лако може да буде, а то је источно питање на прагу, а ми амо слободу као озебао сунце изгледамо.

П. Београд 4. јунија. Код нас је амо ових дана прелазно темнишварски генерал са неким вишим официјерима и земунским бригадером. И неки други и јавно и потајно око нас облећу од неког времена. Види се, да се о овој малој Србији много рачуна води.

Сад у овом бурном европском трвењу, свако осећа и признаје да нам је нужнија никад слога и боље споразумевање. Овде ми неће нико замерити, што рекох, да се боље споразумемо, јест, ако мисле неки да смо с тим равно готови, и начисто и преправни, и све ако ће спреме, празне фразе и подстицања магловита „Видовдана“ некоје употребити, превариће се у нади; кад стварно слабо се, или скоро ништа и никако не ствара, ваља нам живље сад но икад, и не само живо но и одсудно зачети делати. Нека они који су на то позвани добро размисле, нех потресу само, па кад се дрине једном и свако Србин црне, сви ћемо тамо, куд право и дужност, куд слобода и част народна позове, томе ћемо све, па и сам живот жртвовати.

У Ст. Андрији, 3. јунија. Досад вам се одавде скоро ништа нејављаше, а толико важних ствари и код нас има, да би гријота било прећутати их. Што ћу сад да вам саопштим, ствар је целог нашег народа и врло знатна.

Србин као да је осуђен да се свагда са неким душманом бори. А Србима у населбини патријарха Чарнојевића, у овом кршвитом предјелу, кудноу час са овом годином да се покају, што су праћедовину своју оставили. Ево већ четврта година како нас цеди силна дација — а ова година још нас и мразом до срца уцвела.

Доста је жалости задао и онај јесењи (4. новем.) растанак наши Збежана, Помазалија, Калазлија, и нешто варошана (Ст. Андрејаца), ал јуче је било жалост гледати врисак и плач деце, жена, старца на обали дунавској према Колазу. У среду на вече врвио је народ на Дунав, где су путници који за Србију полазе у своју лађу, хаљине и рану за пут спремали. Читаву ноћ млади и стари у глас уздишаху, питајући се шта ће и како ће. Дође и зора, дође час растанка, то је био жалосни тренутак, кад се отац од сина и кћери, мати од своје деце растати мораше. Ту ниси ништа друго осим јадања и нарицања чути могао; јер можда се за навек растају. У 8 сати отиште се дружина мала од 9 породица од калашког баира, сузама и вриском своји сродни праћена докле је око сузно догледати кадро било. Ал шта је највећма у очи падало, и по неки Немац, и то тако тужно плакаше, да немогаше ни збогом да изрекне.

То беше други полазак, ал као што се многи спремају, ако буде трећи, онда ћемо се врло проредити, и народ се врло узрујао. Зар ми немамо народни учитеља, да народу пред очи живе ставе како други народ живи и мучи се, а несели се, и негуби се? Жалост је проћи кроз Калаз, па видити у радњи дан како народ по сокаци с лудима у усти као у свечан дан седи, вели нема посла, ал зашто њиве комшије — Немци — имају увек шта да раде, и незнају управо шта пре да сврше. — Ако има ко за ово Богу одговарати, зашта ће наши свештеници одговарати. Ово није шала, народ је дошо до очајања. Свештеницима би требало да више на срцу лежи народно благостање, а ко ће му и дати боље савета, и кога ће народ боље послушати, него свога попу?

Дао би Бог да вам одсад што лепше јавити могу.

Шид, 6. јунија. У „Застави“ бр. 33. дописник М— из Срема вели, да су Шиђани дошли у Вуковар скупштини са тужбом и противу проте. То није истина. Нити има шта скупштина са протом, који подлежи духовној власти, нити прота има са Шиђанима и најмање неспоразумења.

Ја позивам споменутог сремског дописника, да посведочи ако може, оно што је казао. М.

ИЗ ПИСМА ЈЕДНОГ СРБИНА У ШВАЈЦАРСКОЈ.

Женева (Швајцарска.) 5. јунија. Дођох у Женеву, коју сам одавно желио да видим. Ја красне земље братае ако си Србин! По сто сам пута рекао: Да си благословена земљо слободне, где нико ничијој ћуди немора роб да буде; прими и мене туђинца у твоја света недра, да ми се душа од тежих јада мало одмори! Колико те обасјава Швајцарска својом предивном озбиљно-љубко смешењем се природом, још те већма преузима својом простом богоданом слободом! Па како је слична и близка природом својом нашој драгој Србији; али ах жалост наша! Како је у овоме

наша домова од Швајцарске оних другим благословом Божијим, — а рекао би: ништа није природније, него да су баш у овоме другом ове две земље две равне и једнаке сестре. Проматрајући људски живот, свуда сам и свагда спазио, како је онај човек аргонтан, разбацивало, и наседач, који се испод чијег тирјанства тек ослободи, па то можеш видети и на таквим народима; а овде — сваки ти ужива своју слободу без икакве афектације и разметања, тако просто, тако природно, као да се то само од себе разуме, и тако разуме, да се другојачије помислити не може. За нас, који нисмо кадри ни слободу да појмимо без полиције и жандара, готово би се могло рећи, да не можемо ни да видимо слободу у Швајцарској, почем нигде невидиш оних сурових органа силе, која се за поборницу и основ обштега благостања издаје, доводећи своје порекло од Бога. Може се рећи: овде се слобода и неопажана баш зато, што је има праве а не лажне, као што се невиди у прозору стакло; које је ваљано и чисто. Чисто видиш само како сваки осећа и свештно сазнаје своје људско достојанство, и не само признаје за своју дужност него уједно увиђа и неодољиву душевну потребу, да тако исто уважава то достојанство и у сваком другом човеку, неприбегавајући насиљу и спољашњој принуди. Сасвим налик на ово налазио сам много код наших сељака, док их још није била претрла и покварила злокобно централистично-бирокупатска система државне управе. Па и још се овога духа код нас у народу налази, али колико ће га остати и шта ће од њега бити с продужењем заведене системе друштвеног живота и јавне управе код нас — системе која је у последњем обштинском „устројству“ и систематичној организацији друштвеног разврата свој вршак достигла — кад на то помислим братае, гроза ме хвата. Ал никад нити сам веровао, нити верујем у истинитост и сталност слободне која неизгитиче из правог и поштеног братства међу људима, него се или озго параграфима или од оздо терором диктира; — па како је наша земља прекрасну основу имала за здраву и истиниту слободу, — а како ли је несрећна, спротица, што неимаде ко да разуме и да уважи њен природни значај, њену праву силу, њен једини здрав, теље напредка и будућности!! — Но нећу даље о овоме да продужавам, јер ме туга и жалост обузима, кад се у оваке мисли пустим, остави ме, да се насладим плавим језером женевским и његовим дивно-чудесним околимама, гледајући са малене адице разгласеног чудњака Русоа, који је, желећи сувише срећу овоме грешном свету, бегао од њега, као да је тиме хтео да рекне: „свете, ти си створен да срећан будеш!“ Ова његова адица била је онда усамљена, а данас се она у средини многољудне Женеве налази. Како би Русо данас о људској срећи мислио, да се у данашњој Швајцарској обреће — не знам; али да се данас нешто међу србском бирократијом створи — зацело би пре него и куда опет на ову своју адицу побегло. — Уз пут нашао сам доста младих Србчиња у страноме свету на наукама. Они су ме свугде братски дочекали и испратили, на чему немогу да им срдечно неблагославим. Проговорићу ти и о њима, али засад ћу само на брзу руку две три рећи. Они су у обште ваљани, али су већином још, више млади, него да би умели надокнадити наш обшти недостатак правог и практичног погледа на живот и особито на истините потребе и правац, којим нам ваља ићи у развиту наше земље и народа. Мени се н. пр. ни мало недопада, што су се махом дали на учење само права, и то са свеколиким немачким плендријаном, са пандектима и подобним, свој век одживелим чедркањем. Камо срећа да се бар они од ових младина, који се о свом трошку уче — до изучења права посвете трговини, или другој којој грани народне привреде, те би онда и њихова правословска знања свога солидног садржаја и сасвим другачијег смисла за нашу земљу добила. Можда ће кога од њих Бог и благословити, да на овај или подобни пут са својом науком сврати, али би врло нужно било, кад би се и наша штампа на овај предмет озбиљно обазрела; јер од нашег правитељства и наших оцева, у овом погледу не можемо ништа очекивати. — Још нешто. У Цириху видох ђачиће од 12—16 год. где иду сокаком враћајући се од некуд кући с пушкама, а обучени у неке спретне капутиће који представљају као неку униформу, али без икаквог пајачког шаренства, са вишеклијама које висе о кајишу преко рамена, и са пушчаним бодилима (бајонетима) заведени у каније од коже. Кад запитах наше земљаке: шта је то? и они ми казаше, да се Швајцарски слободни синови још док су деца у школи уче војничкој вештини, онда сам ти узвикнуо: Благо теби земљо, у којој се већ од детињства учи, да се слобода и срећа отачбине неоснива на слепом случају, него се добија и ујемчава ценом драгоцене крви свештних синова! Тада ми падне на ум, како оно 1860. године, кад се код нас под министарством г. Димитрија Матића беше саставила комисија за радикално преображење наших школа, па један од чланова те комисије предложи, да се тако исто и код нас још у школи, деца војничкој вештини вежбају, — а други један господин (из познатог круга конзулатских наших чанкооблиза-

винама, као неку неопростно смешну будалаштину; — на ти се помисли: еј Србо, Србо! докле ћеш сам себи очи копати и сам своје срце раздирати? Но доста; можда ћу ти други пут и више наставити.

Стране земље.

РУМУНИЈА. Букурешка општина издала је нов позив на грађане, ради купљења добровољаца. Престолница требала би, по том позиву, да сама наоружа и за време рата издржава до 500 добровољаца. Сваком добровољцу имало би се дати на дан по 2 гроша. Даље се предлаже: да се обећа 3000 гроша као накнада ономе, који освоји турски барјак или топ; да се одреди по 2000 гроша за сваког тешко рањеног, а годишње по 1000 гроша за издржавање оних, који би у боју тако рањени били, да неби више могли себи леба зарађивати, као и за издржавање фамилије оних, који би у боју пали. — Председник министарства Гика писао је пролетос једно писмо инглеском министру Гледстону, и добио је недавно одговор од овога. Гледстон налази, да Румунска нимич другим неможе осигурати своју снагу и будућност, него овим: добрим законом о трговини, разумним савезима, трајном слогом у земљи, штедљивом администрацијом, либералним реформама у народној привреди и политици.

ТУРСКА. Турске војске која је опредељена да упадне у Румунску, утаборена је, као што бечком „Вандереру“ пишу, код Руччука. Та војска броји 8 до 10 хиљада војника, и то 6—8 хиљада пешака и зава, 900 до 1000 коњаника и 800 топица, са пет батерија, у свакој по 6 топова. Војници се прилично ране, али су у осталом врло потребити, највише њих већ од две године нису плате примили. У турске војске нема изолучених топова. У пристаништу код Руччука стоје на лантеру: два пароброда, у сваком по два велика топа; даље, пет шајки, у свакој по 2 топа, и четири велике лађе. Пароброд могу се за полак сата превести у Ђурђево и суседно село Салезију 1500 до 2000 војника, и то под заштитом једног шапца који лежи лево од Руччука, и који је у последње време наоружан са седам топова, који терају даље од Ђурђево. Осим тога раде више одељена војске на обновљењу и утврђењу других седам шапчева, који од кримског рата беху сасвим напуштени и временом знатно порушени. — Лађе су у свако доба сасвим спреме. — Официри несмеју се одмаћи од истих, машинисте су дан и ноћ на њима, једном речи све је спремно да се Дунав сваки час пређе. Од њиховог табора па до пристаништа Турци су направили нов пут, који износи више од једне немачке миље. — У Шумли су 7 до 9 хиљада иснајвише редова. Тамо је и главна станица Абди-паше, заповедника другог одељена војске. У тамошњем пристаништу стоје такође на лантеру два ратна пароброда и шест шајки. До 2. јунија Опер-паша још није био дошао у Руччук, према се јавило тако да ће доћи.

ИТАЛИЈА. По званичним извештајима, италијанска војска броји у ово време око 500.000 људи. У тој војсци има до 16.000 официра, од којих су више него половина били у борбама од 1848. Уређење и наоружање војске у главном је добро. Пешаци се лако и брзо крећу; стрелци (берсајјери) су прави полас Италије; топови су врло ваљани. Коњштво је најслабији део италијанске војске, а флота главно уздање у рату против Аустрије. Флота се састоји из 106 ратних лађи; међу њима су 70 ратних пароброда, и 24 оклопнице. На флоти има свега 1468 топова.

НЕМАЧКА. Принц Александер од Хесенске, који је на челу савезничке војске што се у Франкфурту и око Франкфурта скупља, издао је проглас којим поздравља сједињене Немце што ће под њим војевати. Савезничка војска има задатак да очисти Хановеранску и К. Хесенску од Пруса, па онда да сједињена са хановеранском војском предузме неки врло важан посао на немачком северо-западу, а може бити и у Шлезвигу и Холштајму.

Најновије.

У Пешти, 11. јунија. „П. Лојд“ јавља из „поудпаог извора“, да су у одсудним круговима сад опет оставили ту мисао, да се сабор одгоди. Ми пак наивно чусмо, да ће се јачачно одгодити, а то исто и у бечким листовима налазимо, нарочито у „Вдеру.“

Пододбор од петнајсторице комисије за заједничке послове довршиће данас свој рад и поднеће га целокупној комисији. Та ће по свој прилици своја саветовања крајем идуће недеље довршити, те ће затим цео предмет пред сабор донети — ако се доиде не одгоди. Владин „Н. Хирнек“ о томе међу осталим каже: — „што се тиче расправљања зајед. послова, ту је у садашњој стадији питања само могуће бирати међу Деаковим и Тисним предлогом. Саветовање о томе не може више дуго трајати и ако би се предлог Деака примио, онда би још само још имале да се уреде целокупно-државне финансије. Пошто се пак вест разноси, да се сабор неће одгодити пре него што комисија петнајсторице свој посао доврши, то ћемо се о томе по свој прилици крајем идуће недеље извести. Толико пак чусмо, да се неће на дуже него до септембра или октобра одгодити.“ Тако вели лист. уг. канцеларије.

Италијани су прошле ноћи прешли преко Минчија; сад су у Гоиту. То се јавља званично из Млетака.

Јуче пре подне седам хиљада Пруса заузели су Никсдорф у Чешкој. Мисли се, да се то учинило у намери, да се скрати пут пруској војсци, која се источним правцем Шлезвију упутила. Чује се и приватно, да су Пруси оставили малу посаду у Дрездену, па су

узели пут Шлезвија. Преко Херихута отишло је јуче око 36.000 Пруса према Цитави; од Румбурга су се поукли, па су код Дрогау границу посели.

Из Прага јављају да су се јуче код Фрајвалдау побале страже: аустријска и пруска. Веди се, да су ту пала четири Пруса, а не каже се и колико Аустријанаца.

Француски посланик код немачког савеза у Франкфурту добио је из Париза упутство, да остане и даље у свези са савезничком скупштином. Посланицима франц. код оних немачких дворова, које су Пруси прогнали, добили су налог, да иду за прогнатим суверенима. — Француска се примила да заштитав пруске поданике у Баварској и у Аустрији.

И руски посланик остаје и даље у Франкфурту.

У немачким областима које су заузели Пруси, ове су поставили свугде њихову владу; али су и свугде изјавили да ће поштовати приватну имаовину грађана, и задржаће што се више може старе државне званичнике.

Инглеским посланицима у Дрездену и Хановеру наложено је из Лондона да признају само оне дворове ради којих су послани. — У Лондону говори се да је краљица поверила грофу Дербију да састави ново министарство; лорд Станлеј, син Дербијев, имао би бити министром спољашњих послова.

Славном председништву српске црквене општине у Бечу.

Молимо и позивамо овим сл. председништво овдашње српске црквене општине (која по закону постоји у Бечу ево већ три четири године али од постанка свога недаде дојако ни од себе гласка, нити изнесе на видело каква рада — осим што сакупи с почетка једно двајест тријест хиљада — које у запису, које у готовом, зарад грађења српске цркве у Бечу), да сазове ШТО ПРЕГЛАВНУ СКУПШТИНУ, које, као што мало час поменусмо, небејаше више осим оне прве, кад се општина конституовала, те да се извиди: где је ствар црквена запела, — шта ли ваља радити, небила постигли целил бар колко толико ближе дошли к жељној мети.

Све српске листове молимо лепо у име ове наше српске ствари у Бечу, да учине добро и ово да огласе свету.

У Бечу 30. маја 1866. (следеју подписи:)

ГОРТВИНА И ОБРТНОСТ.

Ј. К. Пешта 11. јунија. Житна пијаца: У почетку ове недеље продаја беше доста слаба, ограничена само на домаће муштерије; око половине недеље дошли су купци са стране и радња је оживела, а цене се нешто поправиле. Шеница купована је за потрошак и за Швајцарску; цена јој се у 15 новч. сирам прошле недеље поправила, и продато је око 120.000 ваг. разне врсте. — Ражи узимају за ерар и за горње пределе, који су од мрза пострадали. Магазе су прилично изпразнене, и за то није већа обртност од 40.000 ваг. била, цена је са 10 новч. скочила. — Кукуруза је у почетку много на продају нуђена, али није нашао купца; доидије га почеше на Штајнбрук узимати, а и нешто за спекулацију, цена се утврдила; продато је преко 80.000 ваг. — Јечам занемарен је, а и нема га много у магарама. Цена зависи од каквоће његове. — Зоби кредитни завод купује за ерар, и што дође одма се са добром ценом прода; колико нам је познато ове недеље није више од 60.000 ваг. ове продато. — За проју нема из горњих предела купца; нуђена је са нижом ценом, но остала је непродана. — Репицу фабрикарти траже, и за банатску овде постављену, као и кол. добрављају по каквоћи и веће цене.

Шеница 85—86, ф. 4.50 до ф. 4.55; 86—88, ф. 4.60 до 4.65; 87—88, ф. 4.75 до 4.80; 88—89, ф. 4.85 до 4.95; 89—90, ф. 5 до ф. 5.05.

Ража ф. 4 до 4.20.

Јечам за храну ф. 2.30 до 2.40.

Кукуруза ф. 2.85, 2.90 до 2.92½, по каквоћи.

Зоб 45—46, ф. 2.65 до 2.70.

Проја ф. 2.15 до 2.40.

Репица банатска за се овде прими ф. 5.75 до 6.25 (кол.) ф. 6.50 до ф. 6.75 вага.

Шпирит мало слабије продаје, и цена јој је нижа; данас стоји 53—55 новч.

Шљивица сремска и банатска ф. 21 до 22 са буретом.

Шљиве босанске много се траже, а мало их има; стоји у бурадима ф. 14 до ф. 14.50; за нове на капару одобравају ф. 13.50.

Ораси мађарски ф. 11, ербеки аримлени ф. 9.

Мед на пијак мало има, за оцећен плаћали су ф. 14.50 до ф. 15.

Восак розенауски ф. 112, банатски ф. 107.

Свињска маст неможе на ниједну страну да се пошље, јер је свеза прекинута; за то је у цели попустила овдашња 33.25 са стране ф. 31.50, ербска ф. 30.50 са буретом.

Славина добро се у пени држи, јер је мало има; стоје прве врсте ф. 32 до ф. 33.

Шинарне на пијацу нема; зато никакве продаје није било, има нешто на путу ербске, на исту се многи купци јавили и одобравају ф. 13.50 (кнбла).

Вуна: идуће недеље је вањар у Вацу, који је за ову робу меродаван; на њему ће се цене определити, према много зависи и од тога, колико ће купца бити; као што су данас изгледали, вањар неће рђав бити, већ виђамо купца и нешто је цела банатска вуна по ф. 66 продато — од друге струке још није ништа дошло.

КУРС.

Дукат 6.41

Сребро 134.50

Стање Дунава 6' 9" преко О опада.

О Г Л А С И.

ОБЈАВА.

На основу донесеног закључења магистрата кр. привил. В.Кикиндског дистрикта од 4. маја о. г. бр. 168 овим се од стране тарашког поглаварства обштећу предаје, да ће се парцелирање иберландске земља у собственом хатару дежећи, састојећи се из 706 јутара 1016 □ ораће, 1780 јутара 1388 □ ливале, 404 јутара 1186 □ паше и 484 јутара рита, припадајући појединим становником и самој општини, предузети. Речени рад има се почети 1. августа 1866 год. по смислу највишег патента године 1849. §. 2. порезне провизорије, и по овом сва са истим радом скопчана сачињења, као: земљишња (Lagerbuch) наводе за сваког појединог притежатеља, (Besitzbögen) сумаријум и план, најточније провизорије. Због чега се сви, у овој струци вешти подуватици позивају, да до 14. (2.) јулија о. г. своја условна изјаснења, која са доставерним сведочењима сврх у овој раду практичне способности снабдевена бити имају, под писаном поглаварству прислаш. Од велике је потребе, да сваки компетент ербски, или бар други који славенски језик разуме.

У Тарашу 14. (2.) јунија 1866.

2—3 Рада Достинић

мест. начелник.

С. Секулић

бележник.

Бр. 248.

ОБЈАВА.

По дошћеном закључењу плев. магистрата кр. пр. дистрикта В.Кикиндског од 4. маја о. г. бр. 168; овим се од стране општине Кумани обзанује: да се има предузети парцелирање Иберландске земље, која се налази у атару исте општине, а у просторији од 3600 јутара ораће, 600 јутара косаће и 3000 јутара пашњака, било да припада појединима било самој општини.

Ова радња се започети има 1. августа о. г. по определењу највишим патентом од 20. октобра 1849 установљене провизорије земљишног пореза. По том имају се најточније спремити сва за споменуто радњу потребна сачињења као: земљишња књига (Lagerbuch), изводи из такве књиге за сваког појединог притежатеља, сумаријум и план; чега ради учтиво се позивају сви у овој струци вешти подуватици, да са документима способност и практичношћу осведочавајући, своја целовита изјаснења до 14. (2.) јулија 1866 на подлику општинског пошљу. Подуватици мора знати ербски, или други славенски језик.

У Кумани 13. јунија 1866.

2—3 М. Барачков

мест. бирова.

Мађаров

бележник.

К. број 563.

Објава.

След закључења племенитог магистрата кр. прив. дистрикта В. Кикиндског од 4. маја т. г. бр. 168 има се парцеларно премењење свију у општини махорених се иберландских земља 7772¹³⁰⁷ јутара ораће, 2787¹³⁰² башта и ливала, 9⁴⁰² јутара винограда и 3272³⁶⁶ јутара пашњака, које су земље од веће части на поједине становнике подељене, тегајем ове године провизорије, потом земљишња књига (Lagerbuch) по определењу са највишим патентом од 20. октобра 1849. установљене провизорије земљишног пореза, изводи из поменутих књиге за сваког појединог поседника, сумар и план начинити, чега ради се вештаци у поменутом послу, који желе таковог пријети се, овим учтиво позивају, да изјаснења своја у том обзиру поред назначења оних услова, под којима посао; тај пријети могу, до 18. (30.) јунија 1866 поглаварству општине меленачке при послани изводе.

У Меленци 29. маја (10. јунија) 1866.

3—3 Од стране меленачког поглаварства.

Стециште.

У слоб. и кр. граду у горњем Карловцу у Хрватској у правено је место ербског учитеља, с годишњом платом од 500 фл. а. вр. у готовом новцу; 8 хвати дрва за огрев и школу, бесплатно обиталиште у школском здању; за полнење овог званија молба позивају се, да своје молбенице, којима рштена писма, свидјетелства сврху свршених са добрим усрјехом препарандски и други школа, досадање службе, као и сврху политичног и моралнога владања свога, тако и у црквеном појању имајући совршен бити, још к томе, ако је вешт у хоралном музикалном пјенију, за младеж обучавати, за ово последње по заслуги посебно биће награђен, православном ербском општинству до конца јулија т. године поднесу.

Из зиседанија општинског бр. 175. у Карловцу 1. марта 1866. држаног.

3—3 Престатељи општинства

А. Јелић. Јован Поповић.

ПО ВРЛО СПУШТЕНУ ЦЕНУ

могу се код потписаног добити рет Nachnahme:

1 Платона: Апостол и јеванђеља, пре — 80 н. сада — 50 н.

1 „ Старозаветни пророци „ 1 ф. 60 н. „ 1 ф. „

1 Цицерона: Тускуланска испитанија — 40 н.

за гимназијалне ђаке — 40 н.

1 Новић: Бирчанин Илија „ 1 ф. — н. „ — 80 н.

1 Марковић: Кнегиња Јубица „ — 60 н. „ — 40 н.

1 Игњатовић: Милан Нарандић II „ — 50 н. „ — 50 н.

1 Милосављевић: Гусле Милошеве „ — 50 н. „ — 25 н.

Ко бар десет примерака наручи, платиће му се поштарина за књиге.

У Панчеву 31. маја 1866.

КАРЛО ВИТИГШЛАГЕР

књијар.